

Nr 202.

Av herr **Andersson** i Alfredshem **m. fl.**, angående utredning om den lägre sjukvårdspersonalens utbildnings- och befordringsmöjligheter.

Tillgången på sjukvårdspersonal har under senare år varit alltför knapp. Tid efter annan ha i pressen förekommit meddelanden om svårigheterna att anskaffa erforderlig personal till sjukhusen, vare sig de äro belägna i storstäder eller tillhöra landsting. Från flera håll ha vid olika tillfällen framförts de bekymmer som personalbristen, framför allt bristen på lägre kvinnlig sjukvårdspersonal, skapat.

Följande tabell, som är hämtad ur Sveriges landstings tidskrift, ger besked om antalet vakanta biträdesbefattningar vid olika sjukhus inom landstingsområdena.

Landstingsområde	Antal befattn.	Därav vakanta		Vakanser i %		
		Antal	%	Sjukv.	Köksb.	Tvättb.
Stockholms	503	36	7,2	7,6	8,6	—
Uppsala	61	—	—	—	—	—
Södermanlands	386	37	9,6	9,6	10,4	6,9
Östergötlands	379	26	6,9	7,1	7,5	3,3
Jönköpings	334	33	9,9	9,8	10,7	8,9
Kronobergs	226	2	0,9	—	2,3	5,6
Kalmar norra	171	18	10,5	12,1	7,7	—
Kalmar södra	227	31	13,7	16,9	3,0	—
Gotlands	86	13	15,1	19,7	6,7	—
Blekinge	231	25	10,8	10,6	14,3	5,3
Kristianstads	392	6	1,5	2,1	—	—
Malmöhus	968	36	3,7	4,5	2,2	—
Hallands	234	8	3,4	2,9	6,1	—
Göteborg o. Bohus	293	20	6,8	6,7	10,2	—
Älvsborgs	575	64	11,1	12,9	8,9	2,1
Skaraborgs	391	26	6,6	6,6	9,1	—
Värmlands	394	5	1,3	1,8	—	—
Örebro	247	33	13,4	15,6	9,1	5,8
Västmanlands	139	14	10,1	12,9	3,6	—

Landstingsområde	Antal befattn.	Därav vakanta		Vakanser i %		
		Antal	%	Sjukv.	Köksb.	Tvättb.
Kopparbergs	470	55	11,7	12,6	11,8	2,9
Gävleborgs	377	29	7,7	7,7	8,9	3,8
Västernorrlands	464	49	10,6	11,6	8,4	6,1
Jämtlands	162	12	7,4	8,3	7,3	—
Västerbottens	333	33	9,9	7,5	17,6	12,5
Norrbottnens	343	42	12,2	16,7	2,4	—
Samtliga	8 386	653	7,8	8,5	7,4	2,7

Avgörande faktorer för personalrekryteringen vid sjukhusen äro lönerna, befodringsutsikterna, arbetstiden och bostadsförhållandena, men kanske inte minst personalens möjlighet till utbildning.

Den gängse årslönen för biträdestjänster belöper sig till 600, 720 eller 780 kronor per år. Efter 5 och 6 års oförvitlig tjänst blir slutlönen 900, 1 000 eller 1 100 kronor. Härtill kommer rörligt tillägg med f. n. 10,9 procent, samt fri kost, bostad och tvätt. På en del håll har man velat skylla en del av svårigheterna på nettolönesystemet. Personalen anses sålunda fästa sig vid den kontanta lörens storlek, medan naturaförmånerna underskattas. Det kan därför anses lämpligare att övergå till bruttosystemet, varigenom åtminstone skenbart lönerna bli väsentligt högre.

Några större möjligheter till befodran för den lägre kvinnliga personalen finnas inte, utan vederbörande är vanligen hänvisad till att bibehållas vid de blygsamma inkomstförhållandena i det yrke hon valt. Endast ett antal s. k. underskötersketjänster finnes vid en del sjukhus, varigenom åt vissa sjukvårdsbiträden beredes utsikt till befodran. Röster ha höjts bland myndighetspersoner inom sjukhusväsendet att undersköterskeinstitutionen borde utvecklas till mera allmän befodringsinstans för kvinnliga biträden, vilka efter viss genomgången utbildning skulle kunna befodras till undersköterska. En sådan reform skulle, med all säkerhet, hälsas med tillfredsställelse av de anställda och säkerligen bidra till lösning av biträdesrekryteringen. Önskvärt vore även att åtgärder vidtagas för att bereda mera kvalificerade biträden och undersköterskor möjligheter att utan större kostnad för dem själva erhålla ökad utbildning och examina samt avancera till sjuksköterska i ansvarig ställning.

Vår tid kräver kunskap på var post i samhället, och detta gäller icke minst inom sjukvården. Av allt att döma torde utbildningen av lägre sjukvårdspersonal utveckla sig därefter, att statsmakterna mer än hittills böra ägna sig för denna uppgift. Redan nu ha vi ett flertal skolor som ge förkunskaper för skilda yrken, t. ex. folkhögskolor, slöjds skolor, lanthushållsskolor, hemsystems skolor, yrkesskolor m. fl. Samtliga ge grunderna till fortsatt utbildning

till självständiga yrken, som i flesta fall bereda möjlighet till dräglig levnadsstandard. Någon skolform som särskilt ägnar sig för utbildning av sjukvårdsbiträden finns inte, så vitt oss är bekant. I regel anställas biträdena vid sjukhusen utan föregående utbildning, där de omedelbart insätts i den tjänst, de anställas för. Hur värdefullt kunde det inte vara för sjukvården i allmänhet, om dessa före anställningen haft tillfälle att närmare bli bekanta med sjukvården vid någon därför särskilt lämplig skola eller på annat sätt anordnad kursverksamhet. Sjukvårdsbiträdenas samhällsgärning är minst lika krävande som hemvårdarinnornas och borde därför även åt de förra beredas samma utbildningsmöjligheter för sitt yrke, som äro ett minimikrav för de senare. Med sådana förkunskaper, som en skola kan ge, torde förutsättningen för trivsel inom yrket förefinnas och värdet av det egna arbetet kunna betydligt höjas. Kunde därtill finnas utsikter till befordran till högre tjänster inom sjukvården, torde rekryteringen av personal så småningom lösa sig själv.

Rent principiellt måste det också anses väl motiverat, att staten, som lämnar bidrag till yrkesundervisning på andra områden, även stöder utbildningen av sjukvårdsbiträden, detta så mycket mera som statens egna sjukvårdsanstalter ha stora svårigheter med nyrekryteringen av personal.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning angående den lägre sjukvårdspersonalens utbildning och befordringsmöjligheter samt om vidtagande snarast av de åtgärder, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 22 januari 1945.

K. J. Andersson,
Alfredshem.

Karl Mäler.

Sigfrid Jonsson,
Järvsand.

Gösta Skoglund.

Erik W. Norén.

Ivar Jansson.

E. Oskar Åkerström.

Ernst Berg.